

Vzdělávací obor:

Výchova k občanství

Očekávaný výsledek učení:

CAS-VKO-001-ZV9-002

Zdůvodní svůj žebříček hodnot a způsoby jeho uplatňování v různých životních situacích.

Popis úrovně Na cestě

- Uvede příklad situace, kdy se dostal do konfliktu mezi dvěma svými hodnotami.
- Diskutuje na příkladu konkrétních lidí o vlivu sociálního a kulturního prostředí na utváření hodnot různých skupin lidí.
- Diskutuje o tom, jak se jeho žebříček hodnot může měnit v průběhu času a co může tyto změny způsobit.

Na čí straně je pravda? Malý výzkum o spravedlnosti

Autorka: Mgr. Gabriela Ducháčková, Ph.D.

Krátký textový popis (anotace)

Aktivita propojuje jednoduchý výzkum s hlubší reflexí osobních hodnot. Vychází z Piagetova slavného morálního dilematu se dvěma chlapci, kteří rozbijí talíře, a propojuje jej s přemýšlením o osobních hodnotách. Žáci se stanou „vědci“ a provedou výzkum u dětí v MŠ a 3. třídě, aby zjistili, jak různý věk ovlivňuje chápání spravedlnosti. Následně se zamyslí nad vlastním žebříčkem hodnot a diskutují o tom, jak tyto hodnoty ovlivňují jejich rozhodování v reálných situacích. Aktivita podporuje sebereflexi, empatii a respekt k odlišným hodnotovým systémům.

Zadání pro žáky

1. Přečti si dvě krátké situace:

- Honzík běžel pomáhat mamince, zakopl a nechtěně rozbil pět talířů.
- Martínek lezl na linku pro sušenku, shodil jeden talíř – schválně.

2. Ve dvojici navštívte děti z MŠ a z 3. třídy. Přečtete jim oba příběhy a zeptejte se:

- Kdo udělal něco horšího? Proč?

3. Zaznamenejte odpovědi.

4. Po návratu do třídy vyhodnoťte svůj výzkum a запиšte jednou nebo dvěma větami, co jste zjistili.

Porovnejte, jak odpovídaly mladší děti. Byl rozdíl v odpovědích mladších a starších dětí? Pokud ano, jaký?

5. Diskutujte:

Proč byl rozdíl mezi odpověďmi dětí v MŠ a žáků ZŠ? Životními zkušenostmi se lidé mění. Může to být i rozdíl mezi náhledem na různé situace u vás a dospělých?

Kdy já hodnotím lidi podle úmyslu a kdy podle následku?

Co je pro mě důležitější – spravedlnost, pomoc, poslušnost, záměr...

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k učení Smysl a cíl učení, celoživotní učení KKU-SMU-000- ZV9-001	<i>Uvědomuje si důležitost celoživotního charakteru učení.</i>	- propojují výuku se zkušeností žáků a zprostředkovávají jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí)

Metodický komentář pro učitele

Žáci se stylizují do role výzkumníků – připravují jednoduché morální dilema a pokládají jej dětem z MŠ a 3. ročníků. Sledují odpovědi a snaží se je interpretovat podle vývojových fází morálky dle Jeana Piageta. Heteronomní morálka je typická pro mladší děti – řídí se autoritami a posuzují vinu podle následku. Starší děti směřují k autonomní morálce – posuzují činy podle úmyslu, mají schopnost empatie a rozlišování. Cílem aktivity je ukázat, že morální posuzování se vyvíjí. Žáci se mohou zamyslet, že i dospělí bývají v rozhodování dál – protože prošli životní zkušeností, střety hodnot a učením. To může být pro mladší inspirací, ne autoritou k odmítnutí. Reflexe hodnot ve druhé části aktivity učí žáky, že každý člověk má hodnoty jiné a že je důležité rozumět těm svým i těm cizím. Hra na vědce vnáší do práce lehkost, zároveň však i zodpovědnost za zjištěné poznatky.

Popis ověřování

Učitel sleduje:

- jak žák reflektuje střet mezi hodnotami v reálných situacích v různém věku dítěte,
- jak žák rozumí tomu, že různý věk osob vede k různému chápání situace,
- že si žák uvědomuje, že učení neprobíhá jen ve školních lavicích,
- že je žák ochotný pracovat na svém rozvoji a neustále se učit novým věcem (uvádí příklady situací ze života).

Zdroje

PIAGET, Jean. *The Moral Judgment of the Child*. London: Routledge & Kegan Paul, 1932.

DUCHÁČKOVÁ, Gabriela. *Procesní analýza hodnotové výchovy v ČR se zaměřením na výzkumnou a pedagogickou praxi*. Online. Disertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. 2015. Dostupné z: <https://theses.cz/id/zhxy49/>.